

Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Farklı Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerileri

Ünal TÜRKÇAPAR¹

Geliş Tarihi: 21.02.2008

Yayına Kabul Tarihi: 02.03.2009

ÖZET

Bu betimsel çalışmada, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği'ndeki öğrencilerin farklı değişkenler açısından problem çözme becerilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma 2006-2007 öğretim yılının bahar yarıyılında Kırşehir ilinde bulunan Ahi Evran Üniversitesinde yürütülmüştür. Araştırma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda okuyan toplam 100 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen, Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Problem Çözme Envanteri" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgiler Formu" veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. 2006-2007 öğretim yılında gerçekleştirilen araştırmanın genel amacı çerçevesinde; cevapları aranan alt problemlere yönelik toplanan verilerin gerekli istatistiksel çözümleri için, SPSS (Statistical Packet for Social Sciences) programından yararlanılmıştır. Araştırmada (f) frekans, (%) yüzde, ($\bar{X}$) aritmetik ortalama, Tek Faktörlü Anova ve korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak, Beden Eğitimi bölümündeki öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanları ile aylık gelir düzeyleri, sosyal çevreleri ve boş zamanlarında en çok uğraştıkları faaliyetler gibi değişkenler arasında anlamlı fark bulunmazken, cinsiyet ve sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim-Öğretim, Spor, Beden Eğitimi, Stres, Problem Çözme

Problem Solving Skills In Relation To Some Variables of the Students Studying In the School Of Physical Education

ABSTRACT

This descriptive research aimed at comparing problem solving skills against some of the students studying in the School of Physical Education and Sports. The research was conducted in Ahi Evran University in the province of Kırşehir in spring semester of the 2006-2007 academic year. The research was carried out on 100 students in total studying in the School of Physical Education and Sport. In this study, "Problem Solving Inventory", developed by Heppner ve Peterson (1982) and "Personal Information Form" developed by researcher were used as data collection tools. In the research, while analyzing the data, with frequency and descriptive tests, for the comprasion of groups One-Way ANOVA and correlation analyses were utilized. As a conclusion, the relation between total scores of Problem Solving Skills of the students studying in Physical Education Teaching and the variables such, monthly income, their home country and leisure time activities was not statistically found significant. On the other hand, the relationship between total scores of Problem Solving Skills of the students in relation to the variables such as gender, stages of education, was found statistically significant.

Keywords: Education-Training, Sport, Physical Education, Problem Solving

GİRİŞ

Çağımızın insanı, önceki çağlardan daha büyük bir hızla değişen bir dünyada yaşamaktadır. Hızla artan nüfusa karşın hızla azalan dünya zenginlikleri, insanlığa yeni ve ağırlaşan sorunlar çıkarmaktadır. Bu sorunlar karşısında insanlar yeni çözümler bulmak zorunda kalmaktadır. İnsan çevresindeki değişmeler, insana bilinenin dışında yeni etkiler yapar. İnsanın yeni etkilere yeni tepkiler yapması gerekir. Sorunları

¹ Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği A.B.D., Kırşehir/TÜRKİYE, turkcapar@gazi.edu.tr

çözilemeyen insan, gerilime, giderek bunalıma düşer. Gerilimsiz, bunalımsız yaşamak ise insanın mutluluğu için gereklidir (Başaran,1987,s.22).

Teknolojik ilerlemeler modern yaşam; sosyal ve kültürel değerlerin önlenemez değişimini, yaşanan rekabetleri ve toplumun çok karmaşık iş ve yaşam ortamlarını ön plana çıkartarak; insanların kendi sınırlarını zorlamalarına böylece çeşitli fizyolojik rahatsızlıkları ve bunalımları olabilmektedir.

Fiziki ve zihinsel açıdan daha sağlıklı nesiller yetiştirerek gelişimlerini sağlamak toplumun önemli görevleri arasında yer almaktadır. Toplumda bireyler, fiziksel görünümleri olduğu kadar tutum, fiziksel becerileri ve davranışları itibariyle de birbirlerinden farklılıklar gösterirler. Yaşanan olaylar, durum karşısında ortaya konan hareketler, duygular ve düşünceler insanların birbirlerinden farklı olduklarını gösteren çeşitli unsurlardır (Eren, 2000, s.67).

Problem, genellikle, giderilmek istenen bir güçlük ya da cevabı aranan bir soru olarak açıklanabilir. Bingham bir durumun problem olabilmesi için bazı özellikleri taşıması gerektiğini ifade etmiş ve problem durumunun aşağıdaki özellikleri taşıması gerektiğini söylemiştir (Aksu, 1984, s.12).

- Bireyin kafasında aşağı yukarı belirli bir amaç vardır.
- Bireyin amaca ulaşan yolu önüne şu veya bu şekilde bir engel çıkar.
- Birey kendisini gayeye erişmeye teşvik eden, içsel bir gerginlik duyar.

Eğitim, toplumun gelişimi için vazgeçilmez temel kurumlardan birisidir. Eğitim sisteminde, öğrencilerin öğrenim başarısızlıklarının azaltılması ve başarılarının artırılmasına yönelik tedbirler gün geçtikçe önemini daha da arttırmaktadır. Sportif faaliyetlerin, özellikle sürekli icra edilen antrenmanların eğitim-öğretime, bireyin sosyal gelişimine ne düzeyde etkide bulunduğu, spor yapan öğrenci ile spor yapmayan öğrencinin aynı ortam ve şartlar altında problem çözme, strese karşı koyma ve kişisel uyum becerilerinin ayrıca akademik başarı düzeylerinin seviyesi, ebeveyn, spor ve eğitim bilimciler için önemli kaynak noktalarından birini oluşturmaktadır.

Yukarıda ifade edildiği gibi, eğitimcilerin önemle üzerinde durduğu noktalardan biri de başarıda önemli bir rol oynayan problem çözme becerileridir.

Mark (1994,s.5)'a göre problem çözme sürecinde izlenmesi gereken basamaklar John Dewey tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Bir güçlüğü algılanması veya hissedilmesi,
2. Problemin bilinip tanımlanması,
3. Olan çözümlerin önerilmesi,
4. Bu çözümlere ait noktaların öncelikle işlenmesi,
5. Çözümün test edilmesi.

Bilen (1993,s.106)'e göre problem çözme aşamalarını J. Dewey'in düşünme sürecinin analizi görüşünü dikkate alarak düzenleyen Clark ve Starr bu süreci altı basamakta ele almaktadırlar. Bunlar,

1. Problemin farkına varma,
2. Problemi tanımlama ve sınırlama,
3. Problemin çözümüne yarayacak bilgi toplama,
4. Denenceler kurma,
5. Denenceleri sınıama,

6. Çözümüne ulaşma

Problem çözme aşamaları eğitimciler tarafından değişik şekillerde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmalar dikkatle incelendiğinde birçok ortak özelliğin olduğunu görmek mümkün olabilir. Problem çözme aşamalarını aşağıdaki gibi sınıflandırabiliriz (Tay, 2002);

1. Bir problemin var olması (doğal ya da suni yollarla),
2. Problemin tanımlanması ve sınırlarının belirlenip, çözüm için ön çalışmaların yapılması,
3. Çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve bunların denenmesi,
4. Sonuca ulaşma ve sonuçlar üzerinde çıkarımlarda bulunma.

Bu çalışmada da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin problem çözme becerileri betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların ışığında, ana-babalara, rehber ve danışmanlara, eğitimcilere; kredi ve yurtlar kurumu, mediko-sosyal merkezleri, Milli Eğitim, fakülte ve yüksekokul idarecileri gibi kamu kurumlarındaki ilgililere düşen görevlerin neler olabileceğine ilişkin bazı yargılara ulaşmak ve önerilerde bulunmakla, ülkemizde ruhsal bakımdan daha sağlıklı gençler yetişmesine ve gençlerin uyum sorunlarının çözümüne yardımcı olunabileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ışığında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Problem çözme beceri puanları;

1. Cinsiyete göre değişmekte midir?
2. Sınıf düzeylerine göre değişmekte midir?
3. Üniversiteye gelmeden önceki ikamet ettikleri yere göre değişmekte midir?
4. Şuanda ikamet edilen yere göre değişmekte midir?
5. Ailenin gelir düzeyine göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırmada betimleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasındaki olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür. Bu tür araştırmalarda asıl amaç incelenen durumu etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır (Çepni, 2007).

Çalışma Grubu

Araştırma, 2006-2007 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nun 1., 2., 3. ve 4. sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, veri toplamak amacıyla problem çözme becerilerini belirlemek için, 1982 yılında P. P. Heppner ve C. H. Petersen tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Şahin, Şahin ve P.P. Heppner (1993) tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır.

Problem çözme envanteri 35 maddeden oluşan 1-6 arası puanlanan Likert tipi bir ölçektir. Puan ranjı 32-192 dir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını gösterir. Bu ölçek 150 kişiden oluşan bir öğrenci örneklemine uygulanmış

ve üç faktör bulunmuştur. Yapılan çalışmalar sonucunda ölçeğin tümü için elde edilen Cronbach Alfa içi tutarlılık katsayısı. 90, alt ölçekler için elde edilen katsayılar ise. 72 ile. 85 arasında bulunmuştur. Yapılan çalışmalar sonucunda ölçeğin “Problem çözme yeteneğine güven” (5, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 27, 33, 34, 35. maddeler, $\alpha=0.85$), “Yaklaşma-kaçınma” (1, 2, 4, 6, 7, 8, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 28, 30. ve 31. Maddeler, $\alpha=0.84$) ve “Kişisel kontrol” (3,14 25, 26. ve 32. Maddeler, $\alpha=0.72$) olmak üzere üç faktörden oluştuğu belirtmektedir. Bu üç faktör arasındaki korelasyon katsayılarının ranjı ise 0.38 ile 0.49 arasında değişmektedir (Heppner ve Petersen, 1993). Envanterinin Türkçe’ye uyarlaması Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinal formu çalışmayı gerçekleştiren ilk iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı çevrilmiş daha sonra ise ters çevirme işlemi yapılmıştır. Sonuçta orijinal maddeleri en iyi temsil ettiği düşünülen ifadeler Türkçe formu oluşturulmuştur. Toplam 244 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı. 88 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda “Aceleci yaklaşım” (13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30, ve 32. maddeler, $\alpha=0.78$) “Düşünen yaklaşım” (18, 20, 31, 33, ve 35. maddeler, $\alpha=0.76$), “kaçıngan yaklaşım” (1, 2, 3 ve 4. maddeler, $\alpha=0.74$), “Değerlendirici yaklaşım” (6, 7 ve 8. maddeler, $\alpha=0.69$), “Kendine güvenli yaklaşım” (5, 23, 24, 27, 28 ve 34. maddeler, $\alpha=0.64$), “Planlı yaklaşım” (10, 12, 16, ve 19. maddeler, $\alpha=0.59$) olmak üzere 6 faktör bulunmuştur (Şahin, Şahin ve Heppner, 1993). Bu çalışmada kullanılmadan önce yapılan güvenirlik analizlerinde ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı. 72 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik anket formları ile toplanan verilerin gerekli istatistiksel çözümleri için SPSS (Statistical Packet for Social Sciences) programından yararlanılmıştır.

Betimsel istatistik yöntemlerinden (f) frekans, (%) yüzde ve ($\bar{X}$) aritmetik ortalama analizi yapılmış, bağımsız değişkenler arasındaki farklılıkların tespiti için t-testi, Tek Yönlü ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır. Sayısal veriler tablolar haline getirilip yorumlanmıştır. Bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha = .05$ düzeyinde test edilmiştir.

BULGULAR

3.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyleri, geldikleri yerler, ailelerinin aylık gelir düzeyleri ve boş zaman aktiviteleri ile ilgili yüzde ve frekans dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmiştir

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.1.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1.1: *Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Betimsel Dağılımları*

Bölüm	Cinsiyet	N	%	Toplam N
Beden Eğitimi Öğretmenliği	Erkek	49	49.0	100
	Kız	51	51.0	

Tablo 3.1.1 incelendiğinde araştırmaya katılan Beden Eğitimi bölümü öğrencilerinin 49’unun (%49) erkek, 51’inin (%51) kız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre dağılımları betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.1.2’de verilmiştir.

Tablo 3.1.2: Çalışma grubunda Yer Alan Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Sınıf Düzeylerine Göre Betimsel Dağılımları

Bölüm	Sınıf	N	%	Toplam N
Beden Eğitimi Öğretmenliği	1. sınıf	25	25.0	100
	2. sınıf	25	25.0	
	3. sınıf	25	25.0	
	4. sınıf	25	25.0	

Tablo 3.1.2 incelendiğinde araştırmaya katılan Beden Eğitimi bölümündeki öğrencilerin 25’inin (%25) 1. sınıfta, 25’inin (%25) 2. sınıfta, 25’inin (%25) 3. sınıfta ve 25’inin (%25) 4. sınıfta öğrenim gördüğü görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal çevrelerine göre dağılımları betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.1.3’de verilmiştir.

Tablo 3.1.3: Çalışma grubunda Yer Alan Öğrencilerin Geldiği Yere Göre Betimsel Dağılımları

Bölüm	Geldiği Yer	N	%	Toplam N
Beden Eğitimi Öğretmenliği	Şehir merkezi	80	80.0	100
	Şehirde varoş	9	9.0	
	Kasaba	3	3.0	
	Kırsal kesim	8	8.0	

Tablo 3.1.3 incelendiğinde araştırmaya katılan Beden Eğitimi bölümü öğrencilerinin 80’inin (%80) sosyal çevre olarak şehir merkezinde, 9’unun (%9) şehir varoşunda, 3’ünün (%3) kasabada ve 8’inin (%8) kırsal kesimde ikamet ettiği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık ortalama gelir düzeylerine göre dağılımları betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.1.4’de verilmiştir.

Tablo 3.1.4: Çalışma grubunda Yer Alan Öğrencilerin Aylık Gelir Düzeyine Göre Betimsel Dağılımları

Bölüm	Gelir Düzeyi	N	%	Toplam N
Beden Eğitimi Öğretmenliği	0-500 YTL	20	20.0	100
	501-1000 YTL	57	57.0	
	1001-1500 YTL	17	17.0	
	1501 ve üzeri YTL	6	6.0	

Tablo 4.1.4 incelendiğinde araştırmaya katılan Beden Eğitimi bölümündeki öğrencilerin 20’sinin (%20) aylık gelirinin 0-500 YTL, 57’sinin (%57) aylık 501-1000 YTL, 17’sinin (%17) aylık 1001-1500 YTL ve 6’sının (%6) aylık 1501 YTL ve üzerinde geliri olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetlere göre dağılımları betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.1.5’de verilmiştir.

Tablo 3.1.5: Çalışma grubunda Yer Alan Öğrencilerin Boş Zamanlarında Yaptıkları Faaliyetlere Göre Betimsel Dağılımları

Bölüm	Faaliyet	N	%	Toplam N
Beden Eğitimi Öğretmenliği	Spor	62	62.0	100
	Eğlence	19	19.0	
	Gezi inceleme	13	13.0	
	Diğer	6	6.0	

Tablo 3.1.5 incelendiğinde araştırmaya katılan Beden Eğitimi bölümündeki öğrencilerin 62’sinin (%62) boş zamanlarında spora, 19’unun (%19) eğlenceye, 13’ünün (%13) gezi-incelemeye ve 6’sının (%6) diğer faaliyetlere (müzik, resim, uyumak, diğer bir işte çalışma vs.), zaman ayırdıkları görülmektedir.

3.2. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile cinsiyetleri arasındaki ilişki incelenmiş ve t-testi sonuçları Tablo 3.2.1’de verilmiştir.

Tablo 3.2.1: Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle Cinsiyetleri Arasındaki t-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	T	p
Erkek	49	2.67	.5693	98	2.853*	.005<.05
Kız	51	3.00	.6061			

Tablo 3.3.1’e göre Beden Eğitimi bölümündeki erkek öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.67$; kız öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının ise $\bar{X}=3.00$ olduğu görülmektedir. Beden Eğitimi bölümündeki öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanları ile cinsiyet arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür ($t=2.853$; $p<.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile sınıf düzeyleri arasındaki ilişki betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.2.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2.2: Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Betimsel Dağılımları

Bölüm	Sınıf	N	$\bar{X}$	ss
Beden Eğitimi Öğretmenliği	1.sınıf	25	2.57	.6042
	2.sınıf	25	3.24	.5556
	3.sınıf	25	2.91	.5264
	4.sınıf	25	2.63	.5368

Tablo 3.2.2’ye göre Beden Eğitimi bölümü 1. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.57$; 2. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=3.24$; 3. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam

puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.91$ ve 4. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının ise $\bar{X}=2.63$ olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile sınıf düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve Anova Sonuçları Tablo 3.2.3'te verilmiştir.

Tablo 3.2.3: *Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle Sınıf Düzeyleri Arasındaki Anova Sonuçları*

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	7.009	3	2.336			2-1
Gruplar içi	29.736	96	.310	7.543	.000<.05	2-4
Toplam	36.745	99				

1. 1. sınıf; 2. 2. sınıf; 3. 3. sınıf; 4. 4. sınıf

Tablo 3.2.3 incelendiğinde, Beden Eğitimi bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$F_{(3-96)}=7.543$, $p<.05$].

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile aylık gelir düzeyleri arasındaki ilişki betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.2.4'te verilmiştir.

Tablo 3.2.4: *Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Gelir Düzeylerine Göre Betimsel Dağılımları*

Bölüm	Gelir	N	$\bar{X}$	ss
Beden Eğitimi Öğretmenliği	0-500 YTL	20	2.86	.6240
	501-1000 YTL	57	2.86	.6041
	1001-1500 YTL	17	2.68	.6748
	1501 ve üzeri YTL	6	3.03	.4318

Tablo 3.2.4'e göre Beden Eğitimi bölümünde öğrenim gören ve aylık geliri 0-500 YTL aralığında değişen öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.86$; aylık geliri 501-1000 YTL arasında değişen öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.86$; aylık geliri 1001-1500 YTL arasında değişen öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.68$ ve aylık geliri 1501 ve üzeri YTL olan öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının ise $\bar{X}=3.03$ olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile aylık gelir düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve Anova sonuçları Tablo 3.2.5'te verilmiştir.

Tablo 3.2.5: *Beden Eğitimi Bölümündeki Öğrencilerin Problem Çözme Becerileri İle Gelir Düzeyleri Arasındaki Anova Sonuçları*

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	.697	3	.232			
Gruplar içi	36.048	96	.376	.619	.605>.05	—
Toplam	36.745	99				

Tablo 3.2.5 incelendiğinde, Beden Eğitimi bölümündeki öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanları ile aylık gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür [$F_{(3-96)}= 0.619$, $p>.05$].

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile sosyal çevreleri arasındaki ilişki betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.2.6'da verilmiştir.

Tablo 3.2.6: Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Geldikleri Sosyal Çevrelerine Göre Betimsel Dağılımları

Bölüm	Ortam	N	$\bar{X}$	ss
Beden Eğitimi Öğretmenliği	Şehir merkezi	80	2.82	.5983
	Şehirde varoş	9	3.14	.4444
	Kasaba	3	3.20	.4521
	Kırsal kesim	8	2.53	.7990

Tablo 3.2.6'ya göre Beden Eğitimi bölümünde öğrenim gören ve şehir merkezinden gelen öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.82$; şehrin varoşundan gelen öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=3.14$; kasabadan gelen öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=3.20$ ve kırsal kesimden gelen öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının ise $\bar{X}=2.53$ olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile sosyal çevreleri arasındaki ilişki incelenmiş ve Anova sonuçları Tablo 3.2.7'de verilmiştir.

Tablo 3.2.7: Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle Sosyal Çevreleri Arasındaki Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	2.010	3	.670			
Gruplar içi	34.735	96	.362	1.851	.143>.05	—
Toplam	36.745	99				

Tablo 3.2.7 incelendiğinde, Beden Eğitimi bölümündeki öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanları ile sosyal çevreleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür [$F_{(3-96)}= 1.851$, $p>.05$].

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile boş zamanlarında en çok yaptıkları faaliyetler arasındaki ilişki betimsel olarak incelenmiş ve Tablo 3.2.8'de verilmiştir.

Tablo 3.2.8: Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin En Çok Yaptıkları Faaliyetlere Göre Betimsel Dağılımları

Bölüm	Faaliyet	N	z	ss
Beden Eğitimi Öğretmenliği	Spor	62	2.77	.6318
	Eğlence	19	3.12	.5022
	Gezi inceleme	13	2.67	.5811
	Diğer	6	3.02	.5264

Tablo 3.2.8'ye göre Beden Eğitimi bölümünde öğrenim gören ve boş zamanlarını en çok spora ayıran öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.77$; boş zamanlarını en çok eğlenceye ayıran öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=3.12$; boş zamanlarını en çok gezi incelemeye ayıran öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2.67$ ve boş zamanlarını diğer işlere (alışveriş, tv, müzik vs.) ayıran öğrencilerin problem çözme becerileri toplam puanlarının aritmetik ortalamasının ise $\bar{X}=3.02$ olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ile boş zamanlarında en çok yaptıkları faaliyetler arasındaki ilişki incelenmiş ve Anova sonuçları Tablo 3.2.9'da verilmiştir.

Tablo 3.2.9: *Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle En Çok Yaptıkları Faaliyetler Arasındaki Anova Sonuçları*

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	2.419	3	.806			
Gruplar içi	34.326	96	.358	2.255	.087>.05	—
Toplam	36.745	99				

Tablo 3.2.9 incelendiğinde, Beden Eğitimi bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanları ile boş zamanlarında en çok uğraştıkları faaliyetler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür [$F_{(3,96)}=2.255, p>.05$].

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar açıklanarak, bulunan sonuçları destekleyen çalışmalara değinilmiş ve öneriler belirtilmiştir.

4.1. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Bulgular

1. BESYO öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Erkeklerin problem çözme becerisi bayanlardan anlamlı bir şekilde büyüktür. Bilge ve Aslan'ın (1999) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin problem çözme becerileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Yine Ferah (2000) tarafından aktarılan Brems ve Johnson tarafından yapılan çalışmada erkeklerin problem çözmede daha başarılı oldukları görülmüştür. Ergenlik döneminde suç işlemiş ergenlerle hiç suç işlememiş ergenler üzerinde problem çözme becerilerinin incelendiği bir çalışmada. Suç işlemiş olan ergenlerin karşılaştıkları problemleri çözme becerileri diğer ergenlere göre anlamlı derecede düşük olduğu gözlenmiştir (Greening,1997). Araştırmada akademik başarı ve çalışma alışkanlıkları ile problem çözme yaklaşım boyutları (problem çözmede yeteneğine güven, yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol) arasında sadece problem çözme yeteneğine güven boyutu ile ilişki olduğu, diğer boyutlarla bir bağlantısının olmadığı görülmüştür (Şahin,1995). Problem çözme algısı ve somatotip (vücut tipi) arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştıran bir çalışmada 189 üniversite öğrencisi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin somatotip özellikleri ile problem çözme algıları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (İnce ve Doğanay,2000). Kişilik ile sportif eylemler arasında ilişkiyi ele alan bir araştırmada genç performans sporcuları ile sporcu olmayanları karşılaştırdığında spor yapanların

yapmayanlara göre daha çalışkan, daha canlı, ilişki kurmaya sürekli hazır, zor durumlarda ortama uymalarının daha iyi olduğunu belirlemiştir (Kızmaz, 2004).

Yapılan çalışmada erkekler lehine problem çözme becerilerinde anlamlı bir fark bulunması erkek öğrencilerin toplum içerisinde daha aktif ve daha özgür olmalarından kaynaklanabilir.

2. BESYO öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçları bu programda öğrenim gören 3. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur.

Katkat (2001) tarafından gerçekleştirilen ve öğretmen adaylarının problem çözme beceri puanlarının bazı değişkenler açısından incelendiği çalışmada öğretmen adaylarının cinsiyetlerine ve sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

Yapılan çalışmada 3. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri düşük çıkmıştır. Bu durum sebebi 3. sınıf derslerinin ağırlıklı olarak öğretim dersleri olması ve gelecekle ilgili mesleğe başlama endişelerinden kaynaklanabilir.

3. Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanları ile aylık gelir düzeyleri, sosyal çevre ve boş zamanlarında en çok uğraştıkları faaliyetler arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıdaki sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

Eğitim öğretim faaliyetlerini yürütürken spor takımlarında yer almanın eğitim – öğretimi aksatan boş bir uğraş gibi görülmesi yönündeki yanlış düşüncelerin önüne geçilmesi konusunda okullarda beden eğitimi öğretmenleri, rehberlik servisleri ve ders öğretmenleri ile ortaklaşa çalışmalar yapılabilir.

Özellikle gençlerin sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesinde sporun rolünün ailelere anlatılması ve çocuklarını eğitim öğretim yaşantılarının başlangıcında, spora yöneltmede istekli, gayretli ve bilinçli olmalarının sağlanması konusunda çalışmalar yapılabilir.

Üniversitelerin 1. ve son sınıflarında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemi fazladır. Birinci sınıflarda oryantasyon faaliyetlerinin ciddi bir biçimde yapılması öğrencilerin yaşayacağı kişisel ve sosyal uyum problemlerini azaltabilir. Son sınıflarda ise yetişkin yaşama geçiş, meslek hayatına atılma, sınav kaygısı gibi beklentilerin bulunduğu öğrencilerin daha yoğun bir kaygı yaşadığı düşünülürse psikolojik yardım ve kariyer planlamaya yönelik ihtiyaçlar gündeme gelebilir. Bu durumda; öğrencilere üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde problem çözme basamakları konusunda rehberlik uygulaması yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aksu, M. (1984). Bildiriler.1.Felsefe ve sosyal bilimler kongresi.Erzurum.
- Başaran, İ.E. (1987). Eğitime Giriş. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Bilen, M. (1993). Plandan Uygulamaya Öğretim, Ankara: Takav Matbaacılık.
- Bilge, J. ve A. Aslan. (1999). *Akılca Olmayan Düşünce Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Değerlendirmeleri*. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. Sayı 13, s. 18.
- Çepni, S. (2005). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Nobel yayın Dağıtım.
- Eren, E. (2000). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.
- Erkal, M. (1992). Sosyolojik Açından Spor. İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Ferah, D.(2000). Kara Harp Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının ve Problem Çözme Yaklaşım Biçimlerinin Cinsiyet, Sınıf, Akademik Başarı ve Liderlik Yapma Açısından İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Greening, L. (1997). Adolescent Stealers and Nonstealers Social Problem Solving Skills. Department of Psychology, University of Alabama, Tuscaloosa.
- Heppner, P.P ve Peterson, C.H. (1982). The Development and Implication of A Personal problem solving Inventory. Journal

- of Counseling Psychology,29, 66-75.
- İnce, G. Ve A., DOĞANAY. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Somatotipleri ile Problem Çözme Becerisi Algıları Arasındaki İlişki. Ankara. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi Bildiri Yayınları.
- Kızmaz, M. (2004). Bireysel ve Takım Spor Yapan Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Mark, A. Runco. (1994). Problem Finding, Problem Solving and Creativity. New Jersey, Ablex Publishing Corporation Norwood.
- Şahin, H. (1995). Yetiştirme Yurtlarında Kalan ve Aileleriyle Yaşayan Liseli Gençlerin Stresle Başa Çıkma Stratejileri. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Ankara. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Şahin, N., Şahin, N. H., ve Heppner, P. P. (1993). Psychometric Properties of The Problem Solving Inventory in a Group of Turkish University Students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4),379-396.
- Tay, Betül. (2002). İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerini Geliştirmede İşbirliğine Dayalı Öğretmenin Etkisi Konusunda Öğretmen, Müfettiş ve Uzman Görüşleri. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).